

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

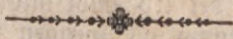

dupl

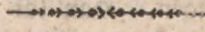
Folk-Sagor

6.

Det sköna flottet öfvan om Solen
och nordan om Jorden.

Är huru roligt,
Wid brasan förtroligt att höra talas om jettar och troll
Om vinterqvällen, Då trollen på hällen dansa sin ringdans i
stjernklar natt.

Kalmar. Hos Ströhm & Wredder Westin. 1853.

Pris 3 fl.

Det sköna flottet östan om Solen
och nordan om Jorden.

Det var en gång en man, som bodde i skogen. Nära intill hans stuga låg en ång, hvarpå werte ett fagert gräs. Mannen satte stort wärde på den bördiga ången, och åktade den högre än mycket annat gods. Men om sommarmorgnarne, när sol rann upp, märktes ofta att det sköna gräset war nedtrampadt, och der syntes i daggen, såsom hade det blifwit trådt af menniskofötter. Häröfwer bar mannen en stor harm, och honom lyfste gernna få utrönt, hwem det war som trampade hans gräs om nätterna.

Bonden lade nu råd, huru han skulle få weta hwad han wille, och sände så sin äldsta son att hålla wakt på ången. Swennen lofwade göra sitt bästa, och gick å stad. Men huru det war, hade han icke waktat länge, innan han kände sig mycket tung, och när det led emot midnatstid, låg han redan i en djup sömn. Swennen sof nu i godan ro, och wakenade icke förr än sol stod på himmelen. Han wände så åter emot hemmet med oförrättadt ärende; men gräset war nedtrampadt såsom tillförne.

Nästa qväll, skulle bondens andre son ut och hålla wakt på ången. Han lät icke fattas stora ord, och lofwade återkomma med godt besked. Men huru det nu kunde wara, gick det honom såsom

hans broder; ty han hade inte waktat länge, förr än han kände sig tung och somnade, samt waknade icke förr än ljusan dag. Han fick så wända hem med oförrättadt ärende; men ången war trampad alldeles såsom tillförne.

Bonden tyckte att allt detta hade aslupit emot förmodan, och slog så ur hågen att widare forska derom. Då gick hans yngste son inför sin fader, och beddes orlof att gå ned till ången och hålla wakt. Bonden swarade: "icke lönar det mödan, att du gifwer dig å stad, som är så liten. Det är föga likt, att du skulle wakta bättre än dina bröder". Men pojken sade att han wille fresta sin lycka, och så fick han råda. Han begaf sig der efter till ången, ehuru hans fader och bröder trodde sig wäl kunna förutse huru hans färd skulle aslöpa.

Pojken låg nu och waktade både länge och wäl; men ingenting spordes till, förrän det led emot ottemål, och solen skulle rinna upp. Då hördes plötsligen ett ljud i luften, såsom af flygande foglar, och der kommo farande trenne dufwor, hwilka slogo ned på den gröna ången. Efter en stund lade dufworna bort sina fjäderhamnar, och blefwo så till trenne fagra jungfrur; men de tre jungfrurna behynte tråda en dans i gröngråset, och de dansade så fagert, att deras fötter knappast widrörde marken. Swennen kunde nu wäl förstå hwem det war som trampade hans faders ång, och han wiste icke rätt hwad han skulle tänka om de tre jungfrurna. Men der war en ibland dem, som tycktes honom fager framför alla andra qwinnor, och det lekte honom i hugen, att han heldre wille ega henne än något annat i werlden. När han så hade le-

gat en stund och sett uppå dansen, steg han hastigt upp, och stal bort jungfrurnas trenne fjäderhamnar. Derefter lade han sig åter på lur, för att råna huru hans äfventyr mände aflöpa.

Ulla om morgonen, innan sol gick upp, lyktade jungfrurna sin dans, och wille fara bort; men de kunde icke finna sina fjäderhamnar. Då blefwo de högeligen försträckt, och lupo oroligt fram och åter öfwer ången, tills de kommo dit hwarest swennen låg. Jungfrurna sporde om han hade tagit deras fjäderhamnar, och gäfwö honom fagra ord, att han skulle lemna dem tillbaka. Swennen genmålte: "ja, jag har tagit dem; men jag gifwer dem icke åter, utom under två beting". Såsom nu jungfrurna icke kunde uträtta något med sina böner, sporde de efter swennens wilkor, och lofwade uppfylla dem. Då sade ynglingen: "detta är mitt första wilkor, att jag will weta hwilka J ären och hwadan J ären komna". Mön swarade: "jag är en konungadotter, och dessa begge äro mina hofstärnor. Wi äro ifrån den borg, som ligger östan om solen och nordan om jorden, dit ingen menniska kan komma." Swennen sade åter: "mitt andra wilkor är, att konungadottern lofwar mig sin ära och tro, och sätter dag för vårt bröllop; ty henne, och ingen annan, will jag ega i werlden." Såsom det nu war hög tid, och solen re'n lyfte öfwer skogstopparne, måste den unga mön ingå äfwen på detta beting. Ungerswennen fäste derefter den fagra prinsessan, och de lofwade att aldrig swika hwarandra. Han gaf så tillbaka de tre dukwohamnarne, och tog ett hjertligt farmål af sin kåresta, hwarefter jungfrurna swingade sig i luften, och hastigt drogo sina färde.

När dagen war ljus, wände pojken emot hemmet, och fick nu höra många spörsmål, hwad sällsamma ting han hade sett och förnummit under natten. Men swennen ordade litet, och sade att han fallit i sömn, så att han icke hade förspört någonting. Häröfwer gickades hans bröder, och gjorde spe af honom, det han trott sig kunna bättre genomgå sitt äfwenthyr än de, hwilka i allo woro förmer än han.

Det led nu en rund tid framåt, och kom till den dagen som konungadottern hade utsatt för brölloppet. Då gick swennen till sin fader, och bad honom tillreda ett gästabud, samt dertill bjuda sina wänner och fränder. Bonden lät sin son råda härutinnan. Der tillagades så ett stort gästabud, och fattades icke god förplågning. Men när det led till midnattstid, och gästerna blifwit muntra, hördes plötsligen ett starkt gny utanför gillesstugan, och der förde fram en präktig karm, dragen af ystra fålar; men i karmen satt den sagra konungadottern, klädd såsom brud, och med henne woro hennes begge hof-tårnor. Då blef en stor undran ibland alla gästerna, såsom hwar man wäl kan tänka. Men ungerswennen undfick sin brud med glädje och förtäljde för gillesfolket hwad äfwenthyr han haft om natten, när han waktade sin faders ång. Der efter dracks brölloppet med fröjd och lust, och alla som sågo den unga bruden prisade swennen lycklig, att hafwa gjort ett sådant giftermål.

Wittida om morgonen, innan dagen sken, sade prinsessan att hon wille fara bort. Då blef brudgummen bedröfwad, och sporde hwi hon icke kunde skänka honom ännu en kort stunds glädje. Ko-

nungadottern genmålte: "min fader rådde öfwer den sköna borgen, som ligger östan om solen och nordan om jorden. Han blef ihjälslagen af trolsen, och jag hålles af dem i en hård fångenskap, så att jag icke kan undkomma, utom en kort stund wid midnattstid. Om jag icke är tillbaka innan sol går upp, galler det mitt lif." När ungerswennen hörde detta wille han icke qwarhålla sin brud, utan bad henne fara wäl och säll. Men wid afskedet skänkte konungadottern honom en guldring till hugkomst; de begge hostárnorna gåtvo honom hwardera ett guldpäppl. Derefter stego de upp i sin förgyllande karm, och drogo hastigt sina färde.

Efter den dagen hade swennen ingen trefnad mer, ty det lekte honom städse i hugen, huru han skulle komma till det sköna slottet som låg östan om solen och nordan om jorden. Han gick så en dag inför sin fader, och beddes orlof att draga bort och uppsöka sin fästemo. Gubben sade, att han sjelf måtte råda härutinnan; men hans färd skulle nåppeligen båta till mycket. Swennen tog derefter afsked af sina fränder, och for ensam bort ifrån hemmet.

Ungerswennen wandrade nu öfwer berg och gröna dalar, genom många och stora konungariket; men ännu wiste ingen att förtälja om det sköna slottet. Han kom så en dag till en mycket stor skog. Uti skogen hördes ett starkt gny, och när swennen gick fram, såg han twenne jättar, hwilka woro stadda i en håstigt tråta. Då sporde han: "hwarföre stån I här och twisten med hwarandra, jättar två?" Resen swarade: "jo, vår fader är död, och wi hafwa skiftat arf efter honom. Men här är ett par

stöflar, och wi kunna icke förlikas hwilken af oss skall ega dem." Swennen sade: "jag will stilja eder tråta. Om I icke kunnen blifwa öfwerens, så skänken stöflarna åt mig. Jag är en wandringsman, och har lång wäg att gå." Sätten tog till orda: "det kan wäl wara sannt, som du säger, men det är icke med dessa stöflarna såsom med andra stöflar; ty den som har dem uppå, kan gå hundra mil i hwartenda steg." När swennen hörde detta, wille han gerna ega de kostbara stöflarna, och sade att jättarne wäl kunde skänka honom dem, så hade de intet widare att twista om. Huru han nu lade sina ord, tycktes det jättarne wara ett godt råd, och de gjorde såsom han hade sagt. Ungerswennen tog derefter sina stöflar, med hwilka han kunde färdas hundra mil i hwartenda steg, och wandrade så widare, långt bort i främmande land.

När han hade färdats en rund tid bortåt, kom han åter till en skog, hwarest hördes mycket gny och owäsen. Swennen gick fram, och såg twenne jättar, hwilka woro stadda i en hästig ordwexling. Då sporde han: "hwarföre stån I här och twisten med hwarandra, jättar två?" Resen gemälte: "jo, wår fader är död, och wi hafwa skiftat arf efter honom. Men här är en kappan, och wi kunna icke förlikas hwilken af oss skall ega den." Swennen sade: "jag will slita eder twist. Är det så att I icke kunnen blifwa öfwerens, skänken då kappan åt mig. Jag är en wandringsman, och har lång wäg att färdas." Sätten tog till orda: "det kan wäl wara sannt som du säger; men det är icke med denna kappan, såsom med andra kappor; ty den, som har den uppå, blifwer osynlig." Wid swen

nen hörde detta, fick han en stor lust att ega den kostbara kappan, och sade att jättarne wäl kunde gifwa honom den, så egde de intet vidare att twista om. Huru han nu lade sina ord, tycktes det jättarne wara ett godt råd, och de gjorde såsom han hade sagt. Swennen tog derefter kappan, hwilken gjorde honom oshnlig, och wandrade så vidare, långt, långt bort i främmande land.

När han nu hade färdats en rund tid, kom han åter till en stor skog, hwarest hördes mycket gry och buller. Swennen gick fram, och såg tvenne jättar, hwilka waro stadda i en håstigt träta. Då sporde han: "hwarföre stån I här och twisten med hwarandra, jättar två?" Resen genmålte: "jo, wår fader är död, och wi hafwa skiftat arf efter honom. Men här är ett swärd, och wi kunna icke förlikas, hwilken af oss skall ega det." Swennen sade: "jag will slita eder twist. Är det så att I icke kunnen komma om sams, stånken då swärdet till mig. Jag är en wandringsman, och har lång wäg att färdas." Jätten tog till orda: "det kan wäl wara sannt som du säger; men det är icke med detta swärdet, såsom med andra swärd; hwem helst man widrör med dess udd, han blifwer genast död; men om man widrör honom med fästet, qwicknar han till igen." Wid swennen fick höra detta, kände han en stor lust att ega det kostbara swärdet, och sade, att jättarne wäl kunde gifwa honom det, så egde de intet vidare att twista om. Huru han nu lade sina ord, tyckte jättarne att rådet war godt, och de gjorde såsom han hade sagt. Men pojken band det kostliga swärdet wid sidan, drog hundramilsstöflarna på sina fötter, aklade den un-

derbara kappan, och tyckte att han nu war wäl utrustad för sin widlyftiga resa.

En afton, sedan det blifwit mörkt, kom ungerswennen uti en stor ödemark, som aldrig wille taga någon ända. Wid han nu såg sig omkring åt alla sidor, för att finna nattherrberge, blef han warse ett litet ljus som tindrade emellan träden. Swennen gick dit, och fann en mycket liten kofa; men uti kofan bodde en gammal, gammal gumma, som tycktes hafwa sett lika många mansåldrar, som andra menniskor se wintrar. Pojken trädde så in, helsade höfswift, och sporde om han fick låna hus öfwer natten. När nu karingen hörde honom tala, sade hon: "hwem är du, som kommer hit och helsar så wackert? Jag har bott här medan tolf ekeskogar wuxit upp, och tolf ekeskogar ruttnat ned; men ännu kom här aldrig någon, som helsade så wänligt." Swennen genmålte: "jag är en fattig wandringsman, som söker efter det sköna slottet östan om solen och nordan om jorden. I kunnen wäl inte wisa mig vägen, kära mor?" "Nej," sade gumman, "det kan jag inte. Men jag är rådannde öfwer djuren på marken, törhända finnes någon ibland dem, som kan hjälpa dig till rätta." Swennen tackade för detta goda löfte, och så blef han der öfwer natten.

Urla om morgonen, när sol sken östan in, stämde gumman sina undersåter till tings. Då kommo löpande ur skogen alla slags djur, björnar, ulfwar och råfwar, och de sporde hwad deras drottning mände befalla. Gumman sade, att hon wille weta, om det war någon ibland dem, som wiste vägen till det sköna slottet östan om solen och nordan

om jorden. Djuren höllo derefter en lång rådpåläggning, men ingen wiste förtälja om det sköna slottet. Då sade karingen till swennen: "jag kan nu icke widare hjälpa dig. Men mång tusende mil härifrån bor min syster. Hon råder öfwer fiskarne i hafwet; kanske wet hon bättre besked." Swennen tog så farwål af gumman, tackade för hennes goda råd, och wandrade sina färde.

När han hade gått en mycket lång wäg, kom han serla om aftonen uti en stor ödemark. Wid swennen nu såg sig om efter herrberge, blef han warse ett litet ljus, som tindrade emellan träden. Han gick dit, och fann en liten, mycket förfallen koja, som låg på hafsstranden; men i kojans bodde en gammal, gammal gumma, som tyktes hafwa lefwat lika många mansåldrar, som en annan menniska lewret människiften. Swennen trädde så in, helsade gumman ifrån hennes syster, och sporde om han fick blifwa der öfwer natten. När nu karingen hörde honom tala, sade hon: "hwem är du, som kommer hit och helsar så wackert? Jag har sett fyra och tjugu ekeskogar wera upp, och fyra och tjugu ekeskogar ruttna ned; men ännu kom här aldrig någon, som helsade så wänligt." Pojken genmålte: "jag är en fattig wandringsman, som söker efter det sköna slottet östan om solen och nordan om jorden, dit ingen kan komma. Görhända kunnen I wisa mig wägen, kära mor!" "Nej," sade gumman, "det kan jag wäl inte; men jag är rådande öfwer fiskarne i hafwet. Kanske är det någon ibland dem, som kan hjälpa dig till rätta." Swennen tackade för hennes goda löfte, och så blef han der öfwer natten.

Urla om morgonen, det första dager war ljus, höll karingen stamma med sina undersåter. Då kommo tillsammans alla haffens fiskar, hwalat, gåddor, laxar och slundror, och de sporde hwad deras drottning mände befalla. Gumman sade, att hon wille weta, om det war någon ibland dem, som wiste wägen till det sköna slottet östan om solen och nordan om jorden, dit ingen kan komma. Fiskarne höllo så en lång öfwerläggning, men slutet blef, att ingen ibland dem wiste för-tälja om det sköna slottet. Då sade karingen till swennen: "du ser att jag nu icke widare kan hjälpa dig, men jag har ännu en syster, som bor mång sinom tusende mil härifrån. Hon råder öfwer foglarne i luften. Gå till henne; om hon icke wet någon råd, så finnes icke heller någon råd till." Swennen tog derefter afsked ifrån gumman, tackade mycket för hennes beredwillighet, och gaf sig så ater ut på wandring.

När han nu hade färdats en mycket lång wäg, ja, wäl mång sinom tusende mil, kom han serla om astoneu uti en stor ödemark, som tycktes wara utan anda. Wid swennen nu såg sig om efter herrberge, blef han warse ett litet ljus, som tindrade emellan träden. Han gick dit, och fann en mycket liten och förfallen kjoja, som låg på berget; men i kjojan bodde en gammal, gammal gumma, som tycktes hafwa lefwat lika många mansåldrar, som en annan menniska lefwat dagar. Swennen trädde så in, helsade gumman ifrån hennes syster, och sporde om han fick låna hus öfwer natten. När nu karingen hörde honom tala, sade hon: "hwem är du som kommer hit och helsar så wac-

tert. Jag har sett åtta och fyratio efeskogar
wera upp, och åtta och fyratio efeskogar ruttna
ned, men ännu kom här aldrig någon, som hel-
sade så wänligt." Döjken tog till orda: "jag är
en fattig wandringsman, som söker efter det sköna
flottet östan om solen och nordan om jorden, dit
ingen menniska kan komma. Kanste kunnan I
wisa mig wägen, kära mor?" "Nej," sade gumman,
"det kan jag wäl inte; men jag är rådanne öf-
wer foglarne i luften. Förhända är det någon
ibland dem, som kan hjälpa dig till rätta." Swen-
nen tackade för karingens goda löfte, och så dwälj-
des han der öfwer natten.

Arta om morgonen, förrän hanen gol, stån-
de gumman sina undersåter till tings. Då kommo
flygande alla himmelens foglar, örnar, swanor och
hökar, och de sporde hwad deras drottning mände
befalla. Karingen sade, att hon kallat dem till
stämman, derföre att hon wille weta om någon
ibland dem hittade wägen till det sköna flottet
östan om solen och nordan om jorden. Foglarne
höllö derefter en lång rådplågning; men slutet
blef, att ingen ibland dem wiste förtälja om det
fagra flottet. Då blef karingen mislynt och spor-
de: "ären I alla församlade? Jag ser icke till fo-
gel Fenix." Fogelstaran genmålte, att fogel Fe-
nix ännu icke war kommen. När de nu wäntat
både länge och wäl, fingo de se den sköna fogeln
komma farandes genom luften; men han war så
trött, att han knappt måktade röra wingarne, utan
segnade ned till jorden. Nu blef glädje ibland
hela staran, att fogel Fenix hade kommit; men
karingen war mycket wred, och sporde hwi han så

långe låtit wånta på sig. Den stackars fogeln behöfde en icke liten stund att hemta sig; derefter swarade han ödmjukt: "wredgas icke att jag dröjt så länge; men jag har flugit en mycket lång wäg. Jag har varit i fjerran land, wid det fagra slottet som ligger östan om solen och nordan om jorden." Nu blef drottningen åter tillfreds, och mälte: "det må wara ditt straff, att du ännu en gång skall fara till det sköna slottet, och taga denne ungerswenn med på färdan." Fogel Fenix tyckte wäl att detta war ett hårdt wilkor; men han måste lyda. Ungerswennen tog derefter afsked ifrån den gamla karingen, och satte sig upp på fogelns rygg. Sedan bar det af högt i sky, öfwer berg och dal, öfwer blåa haf och gröna skogar.

När de hade färdats mycket länge, sporde fogel Fenix: "ungerswenn! ser du någonting?" "Ja," sade swennen, "jag tycker mig se en blå sky fjerran wid himla-randen." "Detta är landet, dit wi skola fara", sade fogeln. De färdades nu en mycket lång wäg, och det led emot aftonen. Då sporde fogel Fenix om igen: "ungerswenn! ser du någonting?" "Ja," sade swennen, "jag ser en fläck i den blå skyn, som glimmar kort, likt sjelfwaste solen." Fogeln tog till orda: "detta är borgen, dit wi skola fara." De färdades nu en mycket lång wäg, och det led fram på natten. Då sporde fogel Fenix tredje gången: "ungerswenn! ser du någonting?" "Ja," sade swennen, "jag ser ett stort slott, som allestädes lyser af guld och silfwer." "Nu äro wi framme" sade fogeln. Han flög derefter ned inwid den sköna borgen, och satte swennen på

marken. Men pojken tackade för hans stora omak; och så wände fogel Fenix tillbaka genom luften dit, hwarifrån de kommit.

Wid midnattstid, när alla trollen lågo i sin djupa sömn, gick ungerswennen fram till borgporten och klappade på. Då skickade konungadottern sin tårna, att spørja hwem det war som färdades ute så sent. När nu hofstärnan kom till porten, kastade ungerswennen till henne ett gulddäpple, och beddes få slippa in. Men tårnan igenkände sitt eget äpple, och förstod deraf, hwem som hade kommit. Hon skyndade så in till sin matmoder, och förtäljde dessa märkelige tidningar. Men konungadottern wille icke tro, att det war sannt såsom hon sade.

Prinsessan skickade nu sin andra hofstärna. Men när tårnan kom till borgporten, kastade ungerswennen till henne ett annat gulddäpple. Då igenkände hon sitt eget äpple, och skyndade glad till sin matmoder, att förtälja hwem som war derute. Men konungadottern wille ännu icke tro deras ord, utan gick sjelf till porten, och sporde hwem det war som klappade på. Då räckte swennen till henne den guldring, som hon sjelf hade gifwit honom. Nu förstod prinsessan att hennes brudgum war kommen; hon öppnade dertfore porten, och undfick honom med stor glädje och kärlek, såsom hwar man wäl kan tänka.

Ungerswennen satte sig derefter hos sin fagra brud, och de glammade kärligt med hwarandra om natten. Men när det led emot morgonen, blef konungadottern mycket bedröfwad, och sade: "wi måste nu skiljas. För allt som är dig kärt,

skynda härifrån innan trollen wakna, eljest gäller det ditt lif." Brud och brudgum togo derefter affsed ifrån hwarandra, och konungadottern fällde många modiga tårar. Men ungerswennen wille icke fly undan, utan arlade sin kapp, drog hundramilsstöflarna uppå, band sitt kostliga swärd wid sidan, och lagade sig så i ordning att wåga en dust med trollen.

Bittida om morgonen blef mycket lif och rörelse i hela gården; borgaporten slogs upp, och trollen kommo gående det ena efter det andra. Men ungerswennen stod wid ingången med draget swärd, och när trollen kommo, war han genast tillreds, och afhögg deras hufwuden innan de blifwit honom warse. Der blef så en blodig lek, och den lyktades icke förr än alla trollen hade fått sin hane. När det nu led fram på dagen, skickade konungadottern sina tårnor, att spörja tidningar huru striden hade aflupit. Tårnorna kommo tillbaka, och förtäljde att swennen war wid lif, men alla trollen ihjälslagna. Då blef den sagra mön åter glad, och det tycktes henne, att hon nu hade öfwerwunnit alla sina forger.

Sedan den första glädjen war öfwer, sade prinsessan: "nu är vår lycka så stor, att den icke kan blifwa större; allenast att jag egde tillbaka mina fränder." Ungerswennen genmålte: "wisa mig hwar de ligga begrafne, och jag will se om jag icke kan hjälpa dem. De gingo så hän till stället, hwarest prinsessans fader och öfriga fränder wero lagda; men swennen widrörde dem alla med sitt swärdsfäste, och de qwicknade till, den ene efter den andre. När de nu hade kommit till life,

blef en stor fröjd öfwer hela kungsgården, och alla tackade ungerswennen, att han hade frälst dem. Prinsessans fränder togo så swennen till sin konung, och den fagra mön blef deras drottning. Men swennen styrde sitt rike med lycka, samt blef både år-säll och wån-säll. Hans drottning födde honom raska söner och fagra döttrar, och så bygde de de bo, och lefde i ro i alla sina dagar. —

Här lyktar sagan om det sköna slottet östan om solen och nordan om jorden, och kan man deraf lära det gamla rönnet, att trogen kärlek öfwerwinnet allt.

